

HERTOGPOST augustus 2011

Maandblad van de 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging

23^e jaargang nummer 7

Geachte leden,

Hierbij nodigen wij u uit voor de bijeenkomst op donderdag 25 augustus a. s. in zaal 1 van sociaal cultureel centrum 'De Helftheuvel', Helftheuvelpassage 115 te 's-Hertogenbosch. Aanvang 20.00 uur.

Agenda bijeenkomst 25 augustus 2011

1. Opening, verslag 23 juni j. l., ingekomen stukken en mededelingen

2. Wilde Veiling

3. Rondvraag
4. Sluiting

In deze Hertogpost o. m.:

- ❖ Luchtpost voor vliegenier Henri Bakker
- ❖ 1^e Aflevering van een reeks artikelen over de Geschiedenis van de Posterijen in Vught
- ❖ Das Treffen der Königinnen in Berlin
- ❖ Hoe betalen we voortaan een rondzending
- ❖ Test nieuwe SOSMA in Rotterdam
- ❖ Het jaarboekje over 1958 vertelt
- ❖ Stampke verzamelt bedreigde diersoorten
- ❖ POSTN(iet)L(euk)

Met klaoengeschal (althans figuurlijk) gaat ons nieuwe filatelistisch seizoen van start: met een Wilde Veiling en met een spectaculaire postzegelbeurs 'Filafair' op 2 en 3 september in de Maaspoorthal.

Het reglement voor de Wilde Veiling, onze halfjaarlijkse koopjesmarkt, ligt op de avond zelf ter inzage. Belangrijkste is, dat de inzet van alle kavels 50 cent bedraagt. En dat de verkopers wordt verzocht de kavels in te leveren vóór 19.30 uur, zodat op tijd en met opgeruimde tafels de verkoop kan beginnen.

Bij de Mededelingen van het Secretariaat op pag. 4 kunt u lezen over een verrassende noviteit. Hiernaast een afbeelding van een speciale zegel t. g. v. Filafair waarop de Brabantse vlag niet alleen in inkt, maar ook in reliëfdruk zal zijn te zien.

VERSLAG VAN DE BIJENKOMST VAN 23 JUNI 2011

Als de eerste fanatiekelingen binnen komen, heeft veilingmeester Anne van Driel zijn vele kavels reeds klaar liggen.

1. Omdat de dochter van Peter en Gidie Teurlings de volgende dag gaat trouwen neemt Huber van Werkhoven dit keer het voorzitterschap waar. Het is zeker een unicum dat onze voorzitter de algemene ledenvergadering laat schieten, maar in dit geval is daar zeker begrip voor op te brengen. Gefeliciteerd familie Teurlings.

Hans van Hulsel heeft zich per mail afgemeld bij de secretaris, de heer Van Tilborg bij de voorzitter. Ook moeder Teurlings is afwezig, om dezelfde reden als de voorzitter.

We verwelkomen twee nieuwe leden, de heer P. de Groot uit Nieuwkuijk en de heer W. Constant uit Empel. Huber heeft helaas ook treurig nieuws te melden. Twee leden zijn de afgelopen periode van ons heen gegaan, namelijk de heer Van den Elzen uit Rosmalen en de heer Van Strijp uit Vught. Wij wensen hun familie sterkte met het verlies.

Ook zuster Lucia is deze avond afwezig. Zij is gevallen met haar fiets en heeft een heup en pols gebroken. Wij wensen haar beterschap.

Als redacteur van ons clubblad Hertogpost vergeet Huber niet te melden dat de heer A. van der Vliet zijn 50ste column heeft geschreven. Een prestatie waar we als vereniging heel blij mee zijn.

Terwijl we nog op zoek zijn naar een penningmeester en een directeur Rondzenddienst, moet Andrea Klerks helaas om medische redenen per direct stoppen met haar taken. Zodoende zoeken wij nu ook een directeur Nieuwtjesdienst.

De BBF-cursus gaat definitief door en zal in september zijn eerste van vier bijeenkomsten hebben. Mensen die interesse hebben kunnen zich nog steeds bij Huber van Werkhoven of Wilco Bresser aanmelden.

Tot slot wordt het verslag van de vergadering van 26 mei 2011 ongewijzigd vastgesteld.

**'s-Hertogenbossche Filatelistenvereniging opgericht 8 oktober 1930
Inschrijving Kamer van Koophandel Oost-Brabant, nummer 40216509**

**Secretaris Wilco Bresser, Molenstraat 15, 4064 EE Varik
telefoon 06-20727006; e-mailadres: secretaris-hfv@kpnmail.nl
(bij voorkeur correspondentie via e-mail)**

Redacteur Hertogpost Huber van Werkhoven: tel. 073 – 613 24 38

**ING rek.nr. 1 087 984 t.n.v. Filatelistenver. te Rosmalen;
de jaarcontributie bedraagt € 32**

Bibliothecaris tel. 073 – 657 02 29 E-mail: peepkagie@home.nl

Website: www.hertogpost.nl E-mail: info@hertogpost.nl

2. Nu is het aan Anne van Driel om de klaarliggende kavels aan de man te brengen. Hoewel de eerste 25 kavels maar moeilijk verkoopbaar blijken, gaat onze veilingmeester daarna als een tornado te keer en verkoopt zeker 80% van de resterende kavels. Voor wie interesse heeft in de resterende kavels, die liggen op de instuif van 10 september te koop tegen de inzetprijs. Anne meldt dat door de vakantie de verkopers iets langer op hun opbrengsten moeten wachten. Want pas na de instuif van 10 september is bekend wat hij aan hen moet overmaken.

3. De heer Ton Cornet uit het verre Noord-Holland vertelt de geschiedenis van de drukkunst aan de hand van postzegels uit diverse landen. Er zijn in de loop van de tijd veel zegels uitgebracht die te maken hebben met de boekdrukkunst. Vooral Johannes Gutenberg, die geldt als uitvinder van de boekdrukkunst en voortleeft vanwege zijn zgn. Gutenbergbijbel, is veelvuldig afgebeeld op postzegels. Daarnaast zijn diverse drukmethoden op postzegels terug te vinden.

Op een kader laat Ton Cornet postzegels zien die niet op papier zijn gedrukt, maar op bijzondere materialen. Tevens verspreidt hij informatiemateriaal over de vereniging 'Papier en Druk', waarvan hij voorzitter is.

4. De verloting levert maar liefst vijf winnaars op, de heren Van Doesburg, Van Dinther, Damstra, Van Uden en Van Dongen. De gratis kavel valt op nummer 53.

5. In de rondvraag wordt gevraagd of iemand informatie heeft over het telefoonnummer van de engel met mobiele telefoon, die sinds kort een plaats heeft gekregen op de Sint-Jan. Met name is men geïnteresseerd welk nummer men moet bellen om (via een tussenpersoon) contact met deze engel te krijgen. Gesuggereerd wordt contact op te nemen met het infocentrum van de

Sint-Jan (d. w. z. de plebanie).

Wilco Bresser vraagt of er mensen last hebben gehad met zijn mail-adres en hun mail terug kregen als onbezorgbaar. Leden die in het verleden mailden naar Marten Tilstra moeten er goed op letten het adres secretaris-hfv@kpnmail.nl (dus niet kpnplanet.nl) te gebruiken.

6. Daarna sluit eenmalig voorzitter Huber van Werkhoven de vergadering en wenst iedereen een mooie zomer'vakantie' toe.

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT

De **volgende bijeenkomst** van de vereniging is op donderdag 22 september in SCC De Helftheuvel. Aanvang 20 uur.

De **volgende Postzegelinstituif/ ruilbeurs** van de vereniging is op zaterdagochtend 10 september. Tevens bijeenkomst van de Jeugdafdeling.

SPECTACULAIR NIEUWS VAN FILAFAIR.

Nadat 40 jaar geleden de perfinregeling uit de postale voorschriften werd geschrapt, heeft Post.nl, als verre nazaat en rechtmatige opvolger van de PTT, goedgekeurd dat speciale **Filafair-postzegels MET PERFORATIE** te koop mogen worden aangeboden en voor frankering gebruikt.

De postzegels hebben betrekking op het thema 'Waterrijk 's-Hertogenbosch'. De perfins luiden **FF** (van Filafair) en **HP** (van Stichting Hertogpost). Bijzonder is tevens dat een postzegel verkrijgbaar zal zijn met een reliëfdruk van de Brabantse vlag.

Ook Post.nl presenteert zich opvallend met de uitgifte van twee beursvelletjes en speciale stempels, die verband houden met hetzelfde thema. Verder bestaat de mogelijkheid postzegels te laten maken van eigen foto's en afbeeldingen.

Behalve meer dan 25 postzegelstandhouders is ook de Stichting Jeugd Filatelie Nederland present. De beurs vindt plaats op **2 en 3 september in de Maaspoorthal**. Entree en parkeren zijn gratis.

We wensen Peter Teurlings en zijn Stichting Hertogpost veel succes!

De **Nederlandse Vereniging voor Thematische Filatelie** (NVTF) organiseert op **17 september in Weert** (Golden Tulip Hotel, Driesveldlaan 99) een openbare, gratis toegankelijke **contactdag**. Vooral wie zegels, stempels, poststukken verzamelt op het gebied van landbouw, tuinbouw, bomen, bloemen e. d. zal die dag zijn verzameling aanzienlijk kunnen uitbreiden. Goedkoop aangeboden worden die dag namelijk items uit de enorme verzameling van ons oud-lid, dhr. Rob Frieke, die begin dit jaar is overleden.

Reeds eerder kon u op deze plaats lezen over het jubileum van de **Postzegelvereniging Griekenland**. Deze vereniging speelt met een expositie, 120 kaders groot, een belangrijke rol op de **Postex, van 14 t/m 16 oktober in Apeldoorn**.

150 Jaar geleden, in 1861, verscheen de eerste Griekse postzegel, de zgn. **Grote Hermeskop**. Deze zegel is afgebeeld op een velletje van 10 persoonlijke postzegels. Het velletje is te koop voor 10 euro inclusief verzendkosten. Bestellen kan door het bedrag over te maken naar girorekening nr. 3 15 17 52 van de Postzegelvereniging Griekenland te Barendrecht.

POSTN(iet)L(euk)

COLUMN
door
A. van der Vliet

Sinds ons oude vertrouwde staatsbedrijf PTT na de privatisering voortdurend van naam en als een kameleon van kleur veranderd is, blijkt de ellende nauwelijks meer te overzien.

- Dat je op maandag verjarend geen verjaardagspost meer ontvangt, maar later, is nog wel mee te leven.
- Dat je filatelistisch gefrankeerde post geruïneerd wordt door een barcode-sticker, jammer dan.
- Dat een radeloos uitziende, nauwelijks Nederlands sprekende besteljuffrouw bij mij de post terug komt halen, omdat ze alles in de verkeerde straat in de brievenbussen heeft gedaan, och, daar kun je zelfs nog om lachen.
- Dat TNT-pakketpost voor mij bestemde wijnen deponeert in de tuin van een mijnheer in een andere straat, die niet thuis is, terwijl mijn adres er toch duidelijk op staat, wordt al ernstiger.

De hierbij afgebeelde envelop doet voor mij echter de deur dicht. Het is informatieve post, die ik periodiek ontvang van de Liechtensteinse Post, maar ditmaal vergezeld van een strafportkaart wegens onvoldoende frankering. Wie schetst mijn verbazing? Er is toch niets mis mee? Zou de controleur niet weten dat PP. port payé betekent? En nog wel afkomstig van de Liechtensteinse Post zelf! Wie is er hier gestoord? Derhalve maar telefonisch opheldering gevraagd bij de klantenservice à raison van € 0,10 per minuut. Na het gebruikelijke eindeloze getoets, waardoor de telefoonkosten ruimschoots het opgelegde portbedrag (€ 1,84) overschreden, eindelijk een vriendelijke mevrouw aan de lijn, die mij mededeelde dat de term 'port betaald' in de rechter bovenhoek van de envelop had moeten staan en dat ik de post ongeopend kon terugzenden onder de opmerking 'geweigerd'. Tegen zoveel onbenul valt niet te argumenteren, en dat heb ik dan ook nagelaten. Ons postbedrijf heet sinds kort Postnl, waarbij nl blijkbaar staat voor NIET LEUK.

HET JAARBOEKJE OVER 1958 VERTELT

Reorganisatie van de afdeling Junioren vindt het bestuur noodzakelijk. Er komen vier leiders, elk met een eigen taak. Er wordt aansluiting bij de Stichting Philatelistisch Jeugdwerk gezocht. Van de nieuwe regel dat junioren over de maanden juli en augustus geen contributie hoeven te betalen, verwacht de leiding veel, bijvoorbeeld veel nieuwe juniorleden. Ook van intensieve propaganda op scholen wordt veel verwacht.

Door 6 leden werden dit jaar 22 boeken uit de bibliotheek geleend. 'Op enigszins magische wijze bleek het verloren gemelde boekwerk: Gedenkboek 80 jaar Nederlandse Postzegels weder in de bibliotheek aanwezig te zijn.'

De afdeling Verkoop [nu Rondzenddienst] bestaat 25 jaar en brengt in februari 1958 het 5.000ste boekje in circulatie.

Tentoonstelling 'Nederland' in Oranjehotel. Van 25 t/m 27 april komen er 400 bezoekers op af.

Een zware sneeuwstorm in januari is de oorzaak van 'weinig leden op ledenvergadering'.

De heer A. Berendsen is 25 jaar directeur afdeling Verkoop [nu Rondzenddienst]. Hij wordt op 26 februari benoemd tot lid van verdienste.

In april valt het besluit om de Bondsdagen 1959 te gaan organiseren, in 's-Hertogenbosch uiteraard.

Het bezoekersrecord op een ledenvergadering gaat in oktober naar 72.

De afdeling Junioren krijgt er twee leiders bij. Naast M.P. Maassen en B. Noordman (sinds 1957) komen de heren A. Mommersteeg en H.A.W. van Vianen de leidersgroep versterken.

Verzuchting van secretaris Bernsen: 'Een record-aantal kandidaat-leden meldde zich aan, maar een record-aantal leden verliet ons weer. Naast algemene en toevallige oorzaken wijs ik u op een euvel van de "eendagsvliegen". Twee lastige exemplaren van deze laatste soort weigerden zelfs hun contributie te betalen zodat zij geroyeerd moesten worden'. Het aantal dames is dit jaar 28. Het is 12% van het aantal leden [28 van 230].

emtee

LUCHTPOST VOOR VLEGENIER HENRI BAKKER

door Huber van Werkhoven

Dit jaar wordt herdacht dat de Bossche luchtvaartpionier Henri Bakker (1878-1933) honderd jaar geleden, op 21 september 1911, de eerste militaire vlucht maakte in Nederland*). Tijdens de Bossche vliegweek in juni van hetzelfde jaar had hij als burgervlieger onder grote belangstelling reeds enkele demonstratievluchten gemaakt. Zo vloog hij een aantal malen rond de toren van de Sint-Jan. Voor veel Bosschenaren was dat de eerste kennismaking met een vliegmachine. Het publiek was razend enthousiast en nam hem, zoon van een fietsenmaker in de Korte Putstraat, op de schouders. Hij ontving 'bruisende erewijn' en een juwelen dasspeld. Er volgde een rondrit door de stad. Later die week vond nog een fakkeloptocht plaats.

In september van hetzelfde jaar vonden de herfstmanoeuvres van het Nederlandse leger plaats, een grootschalige oefening waaraan 20.000 militairen deelnamen. Als onderdeel daarvan werd op de Pettelaar, nabij het Bossche Broek, een kampement speciaal bestemd voor vliegtuigen aangelegd. Op 21 september 1911 was sergeant Henri Bakker de eerste die zijn toestel, een Blériot Condor, de lucht in kreeg. Hij maakte een succesvolle verkenningsvlucht van 21 minuten lang, op een hoogte van 300 meter (afb. 1). Enige weken later benoemde koningin Wilhelmina hem tot Ridder in de orde van Oranje-Nassau met de Zwaarden. Want vliegen was in de beginjaren een riskante zaak. Tijdens zijn carrière als vliegenier kreeg Henri Bakker verschillende ongelukken, maar hij kwam er steeds zonder kleerscheuren vanaf.

Bakker was niet de enige die spoedig inzag dat vliegtuigen weldra voor het leger onmisbaar zouden zijn. Al in 1910 zei hij: 'Denk er maar eens aan hoe prachtig men hoog uit de lucht de bewegingen van troepen kan gadeslaan, hoe gemakkelijk men het geschut van de tegenpartij kan opsporen en hoe betrekkelijk veilig men zelf is omdat het uiterst moeilijk zal zijn om een snel vliegende machine, welke zich bovendien nog kan wenden en keren, vanaf de grond te raken.' Tijdens de Eerste Wereldoorlog, slechts enkele jaren later, maakte onze landgenoot Anthony Fokker kapitaal met de levering van zijn driedekkers, zeer succesvolle jachtvliegtuigen, aan onze Duitse oosterburen. Later werd Henri Bakker autohandelaar in Wageningen. In 1933 overleed hij, 55 jaar oud, aan een nierziekte.

Afb. 1: Henri Bakker met zijn Condor, een tweezits Blériot, tijdens de militaire manoeuvres in het Bossche Broek, september 1911.

Afb. 2: Bronzen plaquette op het nog onlangs gerestaureerde Henri Bakkermonument

in het rondel aan de Hekellaan.

Trots is de vaderstad van Henri Bakker deze bijzondere zoon blijven gedenken. In 1936, drie jaar na zijn dood en 25 jaar na de eerste vluchten, vonden boven de Pettelaar herdenkingsvluchten plaats. Een speciaal comité stelde zich toen ten doel een monument op te richten. Burgemeester Van Lanschot was het daarmee helemaal eens. Hij roemde Bakker om zijn 'volhoudendheid, zelfbeheersing en durf' en noemde hem een van de grootste Bosschenaren.

In 1938 werd op de voormalige kruittoren in de vestingwal, tegenover de Casinotuin, een gedenkteken onthuld (afb. 2) met daarop de volgende inscriptie:

*'De burgerij dezer stad aan haren luchtvaartpionier Henri Bakker 1911 – 1936,
eerste piloot van het Nederlandse leger.'*

In 1965 werd in de wijk Kruiskamp een straat naar Henri Bakker vernoemd. Ook de Vughtse Zweefvliegtuigvereniging draagt zijn naam.

In 1981, 70 jaar na de eerste vluchten, konden de Bosschenaren opnieuw een 'herdenkingsvlucht' aanschouwen. Op de middag van zaterdag 15 augustus cirkelden drie vliegtuigen in formatie boven de Pettelaar. Ze waren vertrokken uit Gilze-Rijen. Want daar had Henri Bakker leren vliegen en zijn vliegbrevet gehaald. Uit een van de toestellen, de Piper Super Cub PH-GAZ, werd per parachute een postzak uitgeworpen. Daarin zaten drieduizend speciale enveloppen. Zonder overdrijving is dit te bestempelen als een van de spectaculairste momenten uit de geschiedenis van onze vereniging. Want het was de 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging die in samenwerking met de Stichting Vliegsport Gilze-Rijen dit evenement had bedacht en georganiseerd.

Regisseur van de herdenkingsmanifestatie was de heer Jos van Roosmalen, een van de coryfeeën van onze vereniging, die duidelijk nog heel wat meer in zijn mars had dan alleen zijn kennis van de Bossche tanding.

In het Bossche Stadsarchief, waarin thans immers het archief van onze vereniging is ondergebracht, staat een grote doos met de papieren herinnering aan deze stunt: draaiboeken, correspondentie, uitnodigingen, speciaal vervaardigd drukwerk, contracten, knipsels, foto's enz. Het was kennelijk niet de wens van Van Roosmalen dat zijn 'tour de force' ooit in vergetelheid zou raken.

De drieduizend enveloppen die op die mooie zomermiddag uit de hemel neerdaalden midden op het grasveld van de Pettelaarse Schans, waren ontworpen en gedrukt voor onze vereniging. Ze waren genummerd, gesig-

Afb. 3: Het moment suprême: voor de ogen van het comité van opwachting maakt de ruim 20 kg wegende postzak een vlekkeloze landing op het gras van de Pettelaarse Schans. Dat wil zeggen op de plaats waar 70 jaar tevoren stadgenoot Henri Bakker als eerste militaire vlieger het luchtruim koos.

neerd door de vlieger, voorzien van het stempel 'vervoerd met PIPER SUPER CUB PH-GAZ' en van de in 1980 uitgebrachte postzegel voor bijzondere vluchten van 1 gulden. De zegel was vernietigd met het stempel RIJEN 1, 14.VIII.81-18. Dat hadden PTT-stempelaars op het Tilburgse postkantoor verzorgd. Want in Gilze-Rijen zelf was niet voldoende mankracht voor deze enorme

klus voorhanden. Behalve de genoemde 3000 stuks moesten er namelijk ook nog eens 10.000 poststukken mee die particuliere en commerciële (Trompet en de Zegelkoerier uit Vlaardingen) verzenders hadden ingebracht. Het betrof immers een openbare vlucht.

Een keur aan genodigden was als comité van opwachting getuige van dit mooie moment. Om er enkelen te noemen: de burgemeesters van 's-Hertogenbosch en van Gilze en Rijen, de kolonel-commandant van de vliegbasis Gilze-Rijen, de directeur van het postdistrict 's-Hertogenbosch, de 82-jarige weduwe en een dochter van Henri Bakker en de Bossche mevrouw die als achtjarig meisje zeventig jaar geleden Henri Bakker na diens succesvlucht een tuintje bloemen had mogen overhandigen.

Het spektakel was daarmee niet ten einde, zoals te verwachten bij een evenement waarvan onze vereniging de organisator was en waarbij toen onze huidige voorzitter Peter Teurlings ook al betrokken was. Geëscorteerd door politie ging het gezelschap in optocht naar de stad. De postzak werd in een oldtimer vervoerd naar het monument op het rondel aan de Hekellaan. Achter het stuur zat Jos van Roosmalen, naast hem een 'oldtime postbode' (afb. 4).

Afb. 4: De heer Jos van Roosmalen achter het stuur van de oldtimer waarmee de postzak werd vervoerd naar het Henri Bakker monument. Naast hem de 'oldtime' postbode.

Afb. 5: Onderaan de officiële envelop. Daarboven twee commerciële uitgaven die foutief 14 augustus als datum van de vlucht vermelden.

Aangekomen bij het Henri Bakker Bastion legde de weduwe een krans aan de voet van de plaquette van haar man. Tegelijk speelde de Bossche Postharmonie, opgesteld boven en achterlangs het monument 'Hoezee den Bosscheaar!', zoals dat 70 jaar eerder ook voor de heldhaftige Henri Bakker had geklonken.

De postzak werd nu overgeladen in een oude posthandkar. Karel. Huiskamp, in het dagelijks leven portier op het Bossche postkantoor, was gestoken in een antiek PTT-uniform. Begeleid door de postharmonie reed hij de kar naar het postkantoor in de Kerkstraat (afb. 6). Aldaar plaatste districtsdirecteur H.Th. Peterse op de achterzijde van enkele van de speciale enveloppen het aankomststempel 's-Hertogenbosch 1, 15.VIII.81-16. Aan de weduwe Bakker overhandigde hij vervolgens het eerste exemplaar. Alle aanwezigen hieven ten slotte het glas op dit succesvol samengaan van luchtvaart en filatelie.

Afb. 6: Besteller Huiskamp en zijn postkar.

Merkwaardig was alleen dat de PTT, zoals in die jaren wel gebruikelijk, niet een bijzonder stempel had laten vervaardigen voor deze speciale herdenkingsvlucht. Het mocht niet verhinderen dat, toen de loketten van het postkantoor en van het op de Markt opgestelde rijdend postkantoor werden geopend, er een heuse run ontstond op de speciale envelop, die werd verkocht voor vijf gulden. Het gebeuren was namelijk omgeven met zeer veel publiciteit. De gemeente had ontheffing verleend van de winkelsluitingswet van 17 tot 21 uur. Die middag passeerden al 2500 enveloppen de loketten, waarbij ons erelid Coby Teurlings natuurlijk een van de verkoopsters was. Nadat alle stofwolken waren opgetrokken resteerde tevredenheid en een batig saldo van f 8043, gelijkelijk te verdelen tussen de twee organisatoren in Gilze-Rijen en 's-Hertogenbosch.

-o-o-o-

*) Een artikel over 'Luchtvaartpionier Henri Bakker' geschreven door Laurens Ruzius, verscheen in het recente lentenummer van 'Bossche Bladen'. Harry Satter schreef over '100 jaar Henri Bakker' in het KringNieuws van mei j.l.

‘SESAM OPEN U!’

‘De wereld van het luxe’, zo heette niet zo lang geleden een rubriek in Hertogpost. Daarin passeerden filatelistische kostbaarheden de revue die op de een of andere manier actueel waren. Wat u toen kon zien verbleekt echter totaal bij de filatelistische sprookjeswereld waarin u terecht komt na het openen van de website www.mauritius-in-berlin.de.

Ali Baba zelf had het niet kunnen verzinnen. Onder de titel ‘Das Treffen der Königinnen in Berlin’ wordt u uitgenodigd in september a. s. een bezoek te brengen aan het Museum voor Communicatie in Berlijn. Daar komt u dan oog in oog te staan met zo’n 20 van de nog 27 overgebleven vermaarde Mauritius postzegels. Niet eerder zijn zoveel van deze filatelistische juwelen op een plaats bijeengebracht. De tentoonstelling in Berlijn is bovendien eenmalig, ze zal niet elders te zien zijn. De items zijn afkomstig uit de collecties van

koningin Elizabeth II van Engeland, de British Library, het Blue Penny Museum (Port Louis, Mauritius), particuliere verzamelingen en de postmuseums te Stockholm en ook Den Haag (afb. 1).

Om een idee te geven: op 28 juni j. l. kwam bij de veiling van Spink in Londen een Blauwe Mauritius onder de hamer. Het betrof een gestempeld exemplaar, want hij leverde ‘maar’ 1 miljoen euro op.

Afb. 1: De Blauwe Mauritius die het Museum voor Communicatie verwierf in 1994.

Het verhaal is dat in 1847, zeven jaar nadat Groot-Brittannië de primeur had met zijn ‘penny black’, Lady Gomm, de vrouw van de gouverneur van de Britse kolonie Mauritius, een gekostumeerd bal organiseerde. Om de uitnodigingen een persoonlijk tintje te geven liet zij een oranje-rode postzegel van 1 penny en een blauwe van 2 pence vervaardigen. Als snel volgde een tweede oplage waarbij de term ‘Post Office’ werd vervangen door ‘Post Paid’. Daardoor is die eerste oplage zo zeldzaam en van oudsher gewild bij verzamelaars. Drie van de enveloppen die Lady Gomm toen verstuurde, bestaan nog steeds. Ze leven voort onder de naam ‘Ball covers’, en zullen alle drie te zien zijn in Berlijn (afb. 2). Ook tentoongesteld worden onder andere de originele kostenraming voor het drukken van de zegels, de enige overgebleven proefdruk uit 1847 en drie afdrucken uit 1912 die zijn gemaakt van de originele, inmiddels verloren gegane drukplaat.

Topstuk van de tentoonstelling vormt het ‘kroonjuweel van de filatelie’: de ‘Bordeaux envelop’, met zowel de Blauwe als de Rode Mauritius, waarvan de waarde wordt geschat op 4 miljoen euro (afb. 3).

Afb. 2: De 'Ball cover' uit de collectie van koningin Elizabeth II.

Afb. 3: De 'Bordeaux envelop'; privé verzameling.

Op vrijdag 2 september vindt een internationaal colloquium plaats. Daar zullen curatoren, specialisten en expert verzamelaars van gedachten wisselen over kwesties die verband houden met de Mauritius 'Post Office' zegels. De tentoonstelling vindt plaats van 2 tot 25 september a. s. Het aantal beschikbare entreekaarten is beperkt. Voor zover nog voorradig kan men ze bestellen bij bovengenoemde website. (Alleen deze website heeft al een exclusieve uitstraling en u moet er beslist een kijkje nemen.) Kaartjes voor een bepaald tijdstip kosten € 8. VIP-kaartjes zonder tijd-beperkingen kosten € 22. H. v. W.

GESCHIEDENIS VAN DE POSTERIJEN IN VUGHT afl. 1

door Frans Hermse

DE POST TIJDENS HET ANCIEN REGIME

Aangenomen mag worden dat in Vught tot ver in de 19^e eeuw geen postinstelling was gevestigd. Daarvoor was deze plaats te klein; in 1850 telde ze nog slechts 2587 inwoners. Bovendien vormden de hoge portokosten een belemmering voor een levendig postverkeer.

Voor het verzenden van brieven kon men wel terecht in het nabijgelegen 's-Hertogenbosch. Uit de jaren 1602, 1604, 1609 en 1623 zijn de namen van Bossche stadsboden bekend (1). Deze vervoerden brieven naar steden elders in de Nederlanden.

Brieven *van* elders werden door andere boden aangevoerd. In 1687 werden de bodendiensten in 's-Hertogenbosch gecentraliseerd door de stichting van een '*Ghemeen Postcomtoir*', waardoor het aantal bodeschappen tot zes werd teruggebracht. Nota bene: alles gebeurde in eenrichtingsverkeer, bijvoorbeeld een bode naar Amsterdam en een andere naar Den Haag. Het kantoor was ondergebracht in een huisje op de hoek van de Markt en de Ridderstraat.

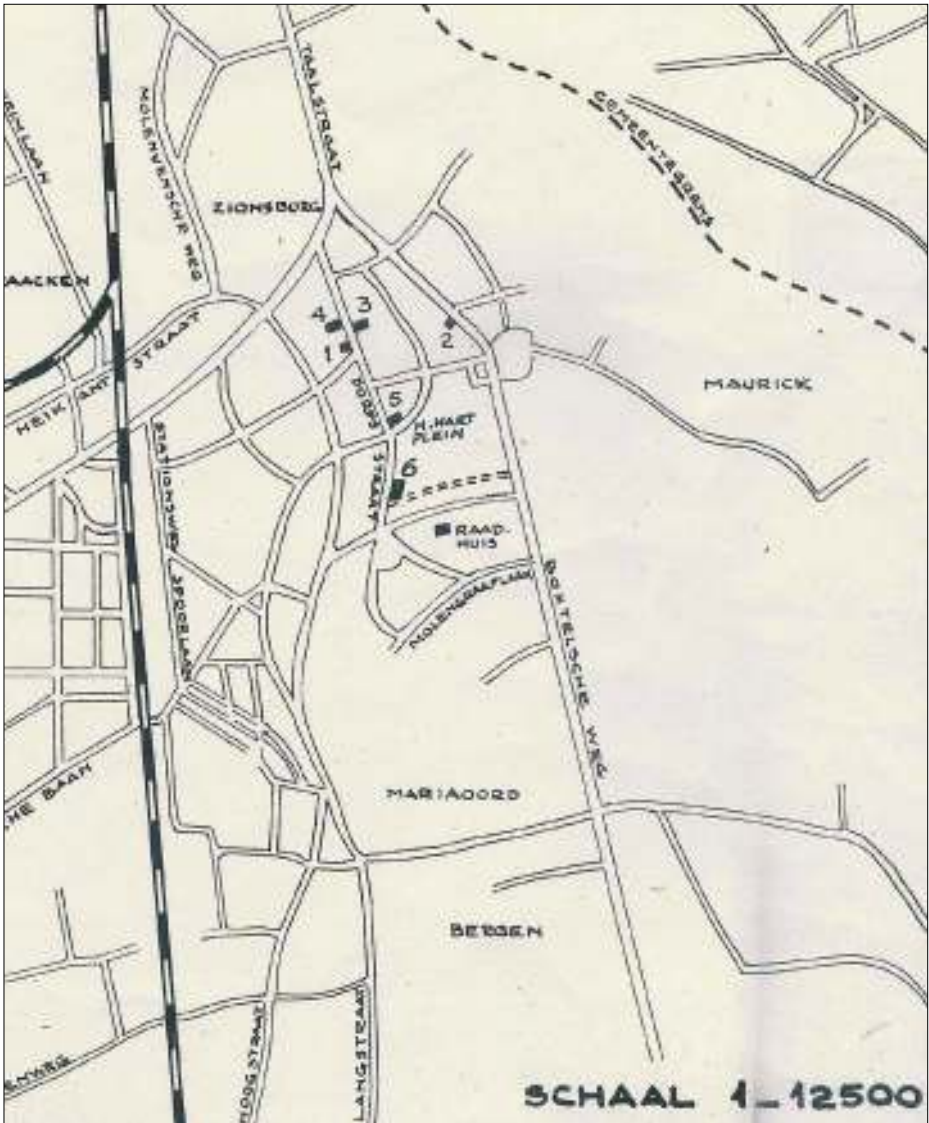
DE POST NA DE KOMST VAN DE FRANSEN EN NA DE STICHTING VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Na de inval van de Fransen in 1794 werd in Noord-Nederland de Bataafse Republiek opgericht, waartoe ook het grootste deel van Noord-Brabant behoorde. In 1799 werden alle bestaande postdiensten gecentraliseerd en werden de posterijen geregeld voor de hele Bataafse Republiek, vanaf 1806: het Koninkrijk Holland. In de Zuidelijke Nederlanden, bijvoorbeeld het huidige Limburg, was al vóór 1799 de Franse postwet ingevoerd.

In 1810 werd het Koninkrijk Holland bij Frankrijk ingelijfd en werd in geheel Nederland de Franse postwet van kracht. Na de nederlaag van Napoleon werden de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden verenigd en er kwam ook een nationaal systeem voor de posterijen. In 's-Hertogenbosch werd een postkantoor gevestigd. Dit was ondergebracht in de woning van de elkaar opvolgende directeuren: bijvoorbeeld van 1829 tot 1848 bij W.C. de Haan (A)postelstraat 99 (thans 45, hoek Stooftstraat) (1). De bewoners van Vught konden

Afb. 1: brief uit 1857 van Vught via 's-Hertogenbosch naar Dordrecht. Kantoornaamstempel VUGHT en doorgangsstempel SHERTOGENBOSCH 29/4 1857. Aankomststempel Dordrecht 30/4 1857.

Afb. 2: Locatie van de zes kantoren in het centrum van Vught.

1. 1850 Dorpstraat/hoek Kerkstraat
2. ± 1870 Café in de Taalstraat nabij het Maurickplein
3. 1882 Dorpstraat 15
4. 1897 Dorpstraat 30
5. 1927 H. Hartplein 1 (Heuvel)
6. 1941 tot november 2009 Raadhuisstraat

daar voor hun correspondentie terecht. Wellicht was het ook mogelijk een brief mee te geven aan de postiljon die de rit 's-Hertogenbosch-Boxtel-Eindhoven maakte. Een goede plaats om dit te doen zou het tolhuis zijn geweest, dat tegenwoordig nog langs de autosnelweg staat.

In Vught waren wel dorpsboden in dienst. Deze bezorgden brieven van het gemeentebestuur bij de omliggende gemeenten en bij het provinciebestuur. Het ambt van gemeentebode bestaat in veel plaatsen nog steeds. De werkzaamheden zijn uiteraard veranderd. Zo treedt de 'bode' plaatselijk nog wel op als chauffeur van de burgemeester.

Vóór 1850 bestonden er in Nederland reeds kleine postinstellingen, zogenaamde distributiekantoren, in dorpen waar een *redelijke omzet* kon worden verwacht. De distributeur ontving voor een aankomende brief 5 cent en, afhankelijk van de afstand, een bestelloon. Voor afgaande brieven mocht 2½ cent perceptieloon/collectieloon worden berekend. Er zijn echter geen aanwijzingen dat er in Vught een distributiekantoor is geweest.

DE POST IN VUGHT NA DE INVOERING VAN DE POSTWET VAN 1850

Op 12 april 1850 werd in Nederland de nieuwe Postwet ingevoerd (2). In artikel 22 werd de mogelijkheid voor de stichting van een Hulpkantoor geschapen. De tekst luidde als volgt: *'De dienst van de brievenpost tusschen de postkantoren en de gemeenten waar geen zodanig kantoor bestaat, wordt naar plaatselijke omstandigheden geregeld. De administratie voorziet daarin van rijkswege door het vestigen van hulp-kantoren, ten dienste van eene of meerdere gemeenten ingerigt, of op eene andere, met de plaatselijke gesteldheid overeenkomstige wijze'*.

Vught was een van de eerste plaatsen, waar op grond van deze wet een hulppostkantoor werd gevestigd en wel op 1 november 1850 (3) (afb. 1). Als brievenaarder (hulpkantoorhouder) werd benoemd Petrus Daars (*1799), afkomstig uit Nijmegen. Het kantoor was ondergebracht in de Dorpstraat. De brievenaarder ontving een jaarsalaris van f 150 en een *'retributie aan de meer verwijderde huizen'*. Daarmee werden huizen bedoeld die op meer dan een kwartier loopafstand buiten de bebouwde kom waren gelegen.

Daarbij werd gerekend met 2½ cent per brief en een cent voor een pakje. Voor nog verderaf gelegen huizen zou het bestelloon 5 resp. 2 cent bedragen (4). Op 15 december 1850, dat wil zeggen al anderhalve maand na de start van het kantoor, kwamen er klachten over de hoogte van het bestelloon. Na overleg op het gemeentehuis werd dit in gezamenlijk overleg geregeld (5). In 1862 waren er opnieuw klachten over Petrus Daars (6). Petrus Daars stond in het Bevolkingsregister vermeld als *'brievenaarder'* en *'R.K.'* Hij was getrouwd met

Maria Carolina Markens (7). In 1861 huwde Daars opnieuw, en wel met Wilhelmina Tijssen. Over eventuele kinderen is niets bekend. Het echtpaar vertrok in oktober 1873 naar Schijndel. In het huis van Daars was tevens woonachtig de 'brievenbesteller' Petrus van Heeswijk (*1844 Vught).

Volgens een document, aanwezig in het Museum voor Communicatie (8), was het kantoor omstreeks 1860 ondergebracht in het perceel Kerkstraat/hoek Dorpstraat, dat op een bijgevoegde plattegrond met '1' was aangegeven (afb. 2 en 3). Enige tijd later (1870?) verhuisde het kantoor naar een vertrek in een café aan de Taalstraat '2' (afb. 4).

Op 1 april 1870 werd Petrus Daars opgevolgd door de Vughtenaar Reinier Verhagen (*1828). Deze was schrijnwerker van beroep. Volgens een journalist van de Prov. N-Brabantse Courant (bijlage 1) zou hij in Parijs zijn ambacht hebben uitgeoefend. Verhagen trouwde in 1856 met de Vughtse Maria Catharina Hurkens. Het echtpaar kreeg 14 kinderen van wie twee zeer jong overleden.

Verhagen wordt in de registers met verschillende beroepen aangeduid, achter-

Afb. 3: Een foto van omstreeks 1960. In het hoekhuis rechts met de karakteristieke deur op de hoek van de gevel, hoek Dorpstraat/Kerkstraat, was 100 jaar eerder, omstreeks 1860, het postkantoor gevestigd.

Afb. 4: Café St. Joris omstreeks 1910. In dit café was (hoogstwaarschijnlijk) het postkantoor ondergebracht van ± 1870 tot 1882. Het ligt op de hoek Maurickplein/Marktveld aan het begin van de Taalstraat. Het café diende tevens als 'tramstation' voor de paardentram van 's-Hertogenbosch naar Voorburg.

eenvolgens: timmerman, schrijnwerker, tapper (herbergier), brievenbesteller en zijn vrouw als herbergierster. Er waren drie mannen inwonend. In 1891 was hij 'opzichter' en bij zijn overlijden in 1907 'zonder beroep'.

Wordt vervolgd.

De cijfers tussen haakjes verwijzen naar de literatuurlijst. Deze zal worden afgedrukt bij de laatste aflevering.

-o-o-o-

NIEUWE EMISSIES

- 1 september:** **Nederland 1 Groen:** velletje met 10 verschillende postzegels
Europa 1: velletje met 5 gelijke postzegels
Wereld 1: velletje met 5 gelijke postzegels
19 september: **100 jaar Circus Herman Renz:** velletje met 10 verschillende bijzondere postzegels

TEST NIEUWE SOSMA MISLUKT

In het zomernummer van het blad Collect vertelde een medewerker van (toen nog) TNTPost over een test in het sorteercentrum Rotterdam. De huidige 'schift opzet en stempelmachines', de zogeheten Sosma's zullen alle 35 worden vervangen door nieuwe geavanceerde apparatuur. Joop ten Dam, zo heet de zegsman, is senior adviseur Logistieke Strategie. Hij merkte op: 'Een van de veranderingen heeft te maken met het controleren van de frankering. Soms glipt er een poststuk tussendoor met te weinig porto, en daar is natuurlijk geld mee gemoeid.' En verder: 'Het is cruciaal dat de Sosma's voor 100% de juiste 'portdiagnose' stellen'. Met een weegsysteem, een camerasysteem en software rekent de machine uit of de frankeerwaarde klopt. Althans, dat is de bedoeling....

De heer Ten Dam nodigde de lezers van het blad uit in een verzamelenvelop poststukken op te sturen aan TNT Post, met de bedoeling die te laten meelopen in de test van de nieuwe Sosma: 'De testpost zelf dient ook gefrankeerd te zijn. U mag poststukken aanbieden die ondergefrankeerd zijn, maar deze worden belast met een naheffing.'

Nu heb ik voorheen al meermalen geprobeerd brieven aan mijzelf te sturen, ondergefrankeerd, of helemaal niet gefrankeerd, in de hoop daardoor voorbeelden te krijgen van de huidige manier van de inning van 'strafport'. Wat ik ook probeerde, steeds kreeg ik die brieven netjes thuis bezorgd, zonder enige vorm van naheffing.

Na de uitnodigende woorden van de heer Ten Dam dacht ik: dit is mijn kans. Voor de test van de nieuwe Sosma stuurde ik vier poststukken in. Twee daarvan frankeerde ik correct. Twee andere niet correct, met 2 resp. 6 cent te weinig. Een maand later kreeg ik alle vier thuisbezorgd, fraai afgestempeld en gesorteerd in Rotterdam. Tot mijn niet geringe teleurstelling was van naheffing of zgn. strafport echter geen sprake. Wat meneer Ten Dam wilde bereiken met zijn nieuwe dure Sosma is dus jammerlijk mislukt.

Wat een pech! Ik had gehoopt over deze test eens iets positiefs te kunnen berichten over het Nederlandse postbedrijf. Een klein lichtpuntje bij alle vervelende berichten die tot ons komen. En nu helaas toch weer deze zeperd!
H. v. W.

Deze poststukken liepen mee in de test van de nieuwe Sosma. De bovenste twee zijn correct gefrankeerd. De onderste twee zijn ondergefrankeerd, maar werden niet belast met een naheffing.

Prinses Amalia mag rustig verder slapen.

De vakantie is weer voorbij, en ik hoop dat je erg goed van genoten hebt. De vakantie is de tijd dat je misschien naar andere en verre landen gaat, of toch gewoon in eigen land bijvoorbeeld een dieren tuin bezoekt. Een tijdje geleden ben ik er ook eens geweest, en weet je wat me opviel? Dat er nog heel veel bedreigde diersoorten zijn. Daarover kunnen we natuurlijk een leuk thema maken en er heel veel van leren: bedreigde diersoorten op postzegel.

Van de reuzenpanda, ofte wel bamboebeer, zijn er veel te zien in diertuinen; in Europa 5, in Noord-Amerika zelfs 17 en in Australië zijn er ook nog eens 2 te vinden. Ze zijn verdeeld over slechts 13 diertuinen. Verder wordt geschat dat er in het wild, voornamelijk in China, ongeveer 1400 tot 1500 panda's bestaan.

De dichtstbijzijnde Panda is te zien in Wenen, in de Tiergarten Schönbrunn: een mannetje spanda, genaamd Fu Long. Hij is daar in 2007 geboren. Omdat alle panda's in gevangenschap van slechts drie mannetjes afstammen, is hun fokprogramma heel ingewikkeld. Het wordt door de Chinese overheid nauwlettend in de gaten gehouden. Volgens de Chinese wet zijn en blijven alle reuzenpanda's en hun in het buitenland geboren nakomelingen namelijk Chinees eigendom.

Een ander bedreigd dier is de witte neushoorn. Vroeger werd er veel op gejaagd. En waarom? De tot poedergemalen hoorn zou magische krachten bezitten en werd voor veel geld verkocht. Maar om aan die hoorn te komen moesten de neushoorns wel eerst worden afgeschoten.

Met de tijger lag het iets anders. In zijn leefgebied zijn mensen gaan wonen en daarom moest de wilde tijger wijken (alweer die mens!) Een bijkomstigheid was dat het velletje van die tijger ook nog eens voor een mooi bontjasje kon dienen.

Met de olifant gaat het gelukkig weer wat beter. Lang werd ook deze vervolgd vanwege het ivoor van zijn slag tanden. Maar op dit moment zijn er weerge genoeg. Er moeten er ook niet te veel komen. Een olifant wil nogal wat te eten hebben, maar andere dieren willen dat ook wel.

Ook in Nederland staat er een dier op de rode lijst met bedreigde dieren: de zeehond. Dit in tegenstelling tot Canada, want daar maken ze nog volop jacht op de zeehond. In wat vooreen gekke wereld leven we toch?

Zo iets is er ook met de walvis aan de hand.

Een paar landen, waaronder Japan, maken jacht op de walvis. En in de rest van de wereld staat de walvis op de lijst van uitstervende dieren.

We zijn begonnen met de reuzenpanda. Dit dier heeft heel veel geluk gehad. Het is zelfs het symbool geworden van het Wereld Natuur Fonds (WWF). Deze milieustrategie is actief in zeker 60 landen, met als doel een evenwicht tussen mensen en natuur te behouden.

Er worden veel zegels uitgegeven met een WWF-merk erop. De opbrengst gaat vanzelfsprekend naar deze organisatie, die is opgericht door Prins Bernhard.

Nu even iets anders: jullie hebben vast wel eens vakantiekaarten ontvangen? Ik ook en zal ze de komende instuiflaten zien. Het bijzondere is dat er op die kaarten landsnamen voorkomen waarvan ik van jullie zou willen horen of je ze kent. Het zijn **Alankomaat, Paesi Bassi, Hórana, Nizoze mska, Hügeprangor, Pehiamu, Rakapuó en Países Bajos**. Ik zelf had er in ieder geval nog nooit van gehoord. De eerste die me de werkelijke namen volledig goed kan mailen via stampke@live.nl kan een mooie prijs verwachten. (Na tuurlijk mogen senioren dat ook meedoen, ik ben benieuwd...) Vertel er ook even bij waarom we nog nooit eerder van deze namen hebben gehoord, dus van de landen waarvandaan die kaarten afkomstig zijn. Want daarin is wel een beetje de uitkomst te vinden.

Verder moet nog worden vermeld dat op **2 en 3 september** ook jullie welkom zijn op de **Filafairbeurs** die wordt gehouden in de **Maaspoort** in 's-Hertogenbosch. De entree is gratis en er is voor de jeugd ook wat te doen. Op 10 september is er weer de gewone instuif in de **Heiltheuvel**.

Groetjes en veel postzeggel en
Stampke

BETALEN VAN AANKOPEN UIT RONDZENDINGEN

De ING bank berekent de rondzenddienst € 0,14 per overschrijving. Daarnaast kost het internet bankieren en de zakelijke rekening per kwartaal € 16,50.

Over het 2^e kwartaal 2011 bedroegen de kosten € 26,30. Op jaarbasis komt dat gauw uit op € 110. **Gemiddelde kosten per betaling ± € 0,50 !!**

Er zijn drie verschillende manieren om deze kosten te beperken:

1. Betaal een voorschot, waarop wij kleine en grote bedragen kunnen afboeken. Probeer zelf bij te houden hoe de grootte van uw voorschot steeds is. Wij doen dit ook.
2. Houd kleinere betalingen, minder dan € 10,=, even op tot een volgende betaling. U kunt dan meerdere betalingen tegelijk doen op één overschrijvingsformulier.
3. Betaal uw uitnamen contant op instuif en/of ledenvergadering.

Dankzij uw medewerking worden de kosten voor de vereniging dan beperkt.

Het roept vragen op waarom de bank betalingen soms weigert. Dat gebeurt wanneer de tenaamstelling onjuist is. Daarom hierbij de juiste gegevens:

ING 1077971

t.n.v. 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging,

Langedijkstr 2,

5324 AR Ammerzoden.

Bij betaling s. v. p. **duidelijk** het kenmerk van rondzending en sectie vermelden dat linksboven op de circulatielijst is te vinden. Het zou ons veel onnodig werk besparen. Want de medewerkers van ING die dit moeten verwerken, kunnen het vaak moeilijk lezen. Daardoor geven ze regelmatig foute gegevens door.

Opgave bij de betaling van uw stempelnummer en van de boekjes waaruit u hebt gekocht is niet nodig. Dit staat immers al op de circulatielijst.

Voorzover uw mailadres nog niet bekend is bij de administratie, herhaal ik het verzoek dit aan mij te melden. Dan kunnen wij elkaar kosteloos bereiken mocht er iets zijn dat wij aan elkaar willen doorgeven.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking! Groet, Henk Jansen.

Tel. 073-5 99 13 97. Email: hjammerz@kpnplanet.nl

POSTSTUK VAN DE MAAND

1. De brief is op 9 januari 1943 ongefrankeerd gestuurd van Nieuwerkerk a/d IJssel naar de Belastingdienst te Hillegersberg (gemeente Rotterdam). Stempel NIEUWERKERK a/d IJSSEL (Z.H.) 9.1.1943.
2. Te Rotterdam beport met 15 ct (2 x de vereiste frankering van 7½ ct). Stempel ROTTERDAM 11.1.1943 (wijk) 12.
3. Door de belastingdienst werd de brief niet geaccepteerd. Geschreven: *wegens port geweigerd*, met handtekening van de postbode, en het stempel in kast GEWEIGERD / REFUSÉ retour.
4. Het stempel NIETIG AFGESCHREVEN TE ROTTERDAM werd op de portzegel geplaatst en, omdat er geen afzender op de envelop stond, het stempel REBUT.
5. Bij de Dienst der Rebuten is na opening het adres van de afzender achterhaald, de envelop weer dichtgeplakt met een strook (L2002-'41K 983) en het stempeltje (in kastje) TERUG AFZENDER geplaatst.
6. Te Nieuwerkerk a/d IJssel is het poststuk opnieuw beport met 15 ct, nu voor de afzender, wegens het ongefrankeerd versturen van de brief. Stempel NIEUWERKERK a/d IJSSEL (Z.H.) 15.1.1943.

D. v. d. L.

Je ziet steeds meer in postzegels

De prestigeboekjes van TNT Post zijn zeer gewild en dat is terecht! De boekjes zijn kunstwerkjes op zich. In deze met liefde samengestelde boekjes vindt u niet alleen de postzegels van een bepaalde uitgifte, het boekje vertelt ook een beknopt verhaal over het onderwerp

van de postzegels. De boekjes zijn met zorg vormgegeven door een professioneel ontwerper en bevatten unieke beelden. Per jaar verschijnen zo'n vier prestigeboekjes.

U bestelt de prestigeboekjes gemakkelijk via uw eigen postzegelvereniging.

 | post